

**LIETUVOS RESPUBLIKOS  
PROFESINIO MOKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-450 2 IR 7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO  
ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

**1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai**

Profesinis mokymas yra ta švietimo veiklos grandis, kurioje jos dalyviai lanksčiausiai ir greičiausiai geba reaguoti į darbdavių poreikius bei kvalifikacijų trūkumą, todėl profesinio mokymo įstaigos, profesinio mokymo programos ir jų dalyviai yra labai svarbūs įgyvendinant strategijos „Lietuva 2030“ tikslą: sumani visuomenė – besimokanti visuomenė: moderni ir dinamiška, pasirengusi ateities iššūkiams ir gebanti veikti nuolat kintančiame pasaulyje.

Europos Komisijos semestro ataskaitoje teigiama, kad aktyvios darbo rinkos politika yra itin svarbi, siekiant didinti žemos kvalifikacijos darbuotojų įsidarbinimo galimybes ir tokių darbuotojų pasiūlą.

Įstatymo projekto tikslas – patobulinti Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo nuostatas ir sudaryti teisinės prielaidas asmenims tęstinio profesinio mokymo būdu tobulinti kvalifikaciją ar įgyti tos pačios kvalifikacijos aukštesnį lygį (pagal Lietuvos kvalifikacijų sandaros I–V lygius) ir vyresniems nei 25 metų asmenims (neturintiems kvalifikacijos) įgyti pirmąją kvalifikaciją pagal tęstinio profesinio mokymo programą.

Uždaviniai:

1) patikslinti tęstinio profesinio mokymo sąvoką, sudarant teisinę galimybę pagal tęstinio profesinio mokymo programas tobulinti turimą kvalifikaciją jos įgytu lygiu, ir įgyti aukštesnį turimos kvalifikacijos lygį;

2) patikslinti tęstinio profesinio mokymo paskirties nustatymą, kad tęstinis profesinis mokymas galėtų būti teikiamas ne jaunesniems nei 25 metų asmenims, nepriklausomai nuo to, ar jie yra įgiję, ar nėra įgiję kvalifikacijos;

3) patikslinti, kad asmeniui kvalifikacija suteikiama tuomet, kai jis yra baigęs formaliojo tęstinio profesinio mokymo programą ir yra gavęs jos suteiktų kompetencijų teigiamą įvertinimą.

**2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.**

Lietuvos Respublikos Seimo nariai Lukas Savickas, Linas Kukuraitis, Valius Ažuolas, Tomas Tomilinas.

**3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai?**

Šiuo metu Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo (toliau – Keičiamas įstatymas) 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta: „*Tęstinis profesinis mokymas yra skirtas ne pirmajai kvalifikacijai įgyti.*“ Vadovaudamiesi šia nuostata, profesinio mokymo teikėjai negali priimti mokyti į tęstinio profesinio mokymo programas bedarbių, ilgalaikių bedarbių, vis dar neįgijusių kvalifikacijos, tačiau turinčių darbo patirties ir įvairų išsilavinimą.

Europos Komisijos 2019 m. ataskaitoje Lietuvai yra akcentuojama, kad LT KS I–II lygio kvalifikacijų darbuotojai galimybių įsidarbinti turi mažiau nei kitų ES valstybių narių. Atskiras kvalifikacijos kompetencijas darbo veiklos būdu įgiję įvairaus amžiaus bedarbiai nepakankamai aktyviai dalyvauja profesinio mokymo programose.

Asmenų, neturinčių ir vidurinio išsilavinimo, ir profesinės kvalifikacijos, skaičiaus mažinimas yra bendras ES iššūkis. Išsilavinimo ir profesinės kvalifikacijos neturintys asmenys, ypač jaunimas, rizikuoja tapti bedarbiais, patekti į skurdo ir socialinės atskirties grupes. Be to, brandos atestato ar profesinės kvalifikacijos dvigubai dažniau neįgyja mokiniai iš mažas pajamas turinčių šeimų. Lietuva yra tarp ES valstybių, kuriose skurdo rizikos rodikliai yra vieni aukščiausių. Todėl valstybinės profesinio mokymo įstaigos turėtų kurti pridėtinę vertę – užtikrinti, kad būtų sudarytos

sąlygos įstoti mokytis, dauguma įstojusiųjų baigtų mokymąsi ir gebėtų pagal įgytą kvalifikaciją įsidarbinti.

Keičiamo įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje nenustatyta, kaip įvertinamos asmens įgytos kompetencijos (teigiamai ar neigiamai), kuomet asmeniui turėtų būti suteikta kvalifikacija. Keičiamo įstatymo straipsnio (7 straipsnio 3 dalyje) galiojanti redakcija yra netiksli, neatitinkanti teisinio aiškumo ir tikslumo principų reikalavimų, todėl pildytina įvedant, kriterijų, kad norint įgyti kvalifikaciją, būtina dalyvauti kompetencijų vertinime (kaip numatyta galiojančioje redakcijoje) ir gauti teigiamą jų įvertinimą (minėta įstatymo dalis papildoma reikalavimu dėl teigiamo vertinimo).

#### **4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama?**

Siekiant nuoseklaus ir kryptingo užimtumo didinimo, artinant profesinio mokymo pasiūlos atitiktį darbo rinkos ir savivaldybių poreikiams, siekiant sudaryti geresnes sąlygas dirbantiems likti konkurencingiems darbo rinkoje, siūloma:

1. Lietuvoje skatinant profesinio mokymo pasiūlą ir atsižvelgiant į pandemijos pasekmes darbo rinkai, siūlomo Profesinio mokymo įstatymo pakeitimu (Keičiamo įstatymo 2 straipsnio 23 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies) siekiama nustatyti ne jaunesnių nei 25 metų asmenų profesinio mokymosi pagal tęstinio profesinio mokymo programas pirmai kvalifikacijai įgyti principą. Atsižvelgus į ES Tarybos rekomendaciją Lietuvai „*daugiau investuoti į žmogiškąją kapitalą ir spręsti kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemas, didinant švietimo sistemos atitiktį darbo rinkos poreikiams, gerinant mokymo ir suaugusiųjų mokymosi kokybę*“, įtvirtinti galimybę ne jaunesniems nei 25 metų asmenims pirmos kvalifikacijos mokytis pagal trumpesnės trukmės tęstinio profesinio mokymo programas. Kadangi Keičiamo įstatymo 2 straipsnio 23 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies redakcija nustato griežtesnius galimybių mokytis kvalifikacijos apribojimus, todėl asmenims nuo 25 metų amžiaus ir vyresniems bandoma sukurti lankstesnes profesinio mokymosi galimybes. Šiame COVID-19 pandemijos ir ją lydinių pasekmių bei ekonomikos gaivinimo ir jos atsparumo didinimo veiksmų kontekste siekiama sukurti pakankamą kiekį trumpos apimties tęstinio profesinio mokymo programų ir per trumpą laiką parengti kvalifikuotus specialistus, kurie greitai „įsilietų“ į darbo rinką.

2. Įstatymo pakeitimu (Keičiamo įstatymo 7 straipsnio 2 dalis) patikslinti, kad asmeniui ankstesnio mokymosi pasiekimai įskaitomi tuomet, kai jis siekia tobulinti turimą kvalifikaciją ar įgyti aukštesnę tos pačios kvalifikacijos lygį, ar įgyti kitą kvalifikaciją.

3. Įstatymo pakeitimu (Keičiamo įstatymo 7 straipsnio 3 dalis) patikslinti, kad asmeniui kvalifikacija suteikiama tuomet, kai jis yra išklaušęs tęstinio profesinio mokymo programos kursą ir yra teisės aktų nustatyta tvarka gavęs teigiamą jo įgytų kompetencijų įvertinimą. Jei įgytų kompetencijų įvertinimas būtų neigiamas – kvalifikacija (jos dalis) nesuteikiama.

#### **5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta**

Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

#### **6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai?**

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

#### **7. Kaip įstatymo įgyvendinimas paveiks verslo sąlygas ir jo plėtrą?**

Įstatymo įgyvendinimas turės teigiamos įtakos verslo plėtrai, sudarys teises prielaidas plėtoti suaugusiųjų mokymo teikėjų ir darbdavių bendradarbiavimą, skatins profesinio mokymo įstaigas plėsti profesinio mokymo paslaugas suaugusiesiems, pritaikant jas prie darbo rinkos poreikių.

**8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios?**

Galiojančių įstatymų keisti nereikės.

**9. Ar įstatymo projektas parengtas, laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka?**

Įstatymo projektas parengtas, laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

**10. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis bei Europos Sąjungos dokumentams**

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

**11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti?**

Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo pakeitimui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų keisti nereikės.

**12. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti?**

Įstatymo projektui įgyvendinti reikalingos Užimtumo fondo skiriamos lėšas mokymo reikmėms.

**13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.**

Nebuvo gauta.

**14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis**

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „tęstinis profesinis mokymas“, „aukštesnis kvalifikacijos lygis“.

**15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai**

Nėra.

Seimo nariai